

UNIwersYTET
POWSZECHNY
im. Jana Józefa Lipskiego
w Teremiskach

Program Szkoły Działania Uniwersytetu Powszechnego im. Jana Józefa Lipskiego w Teremiskach

2010/2011

Uniwersytet Powszechny im. Jana Józefa Lipskiego w Teremiskach ogłasza rekrutację do programu akademickiego *Szkoła działania*.

Sesją organizowaną w siedzibie Uniwersytetu we wsi Teremiski w Puszczy Białowieskiej w dniach 19 - 22 lutego 2010 roku rozpoczniemy nowy rok akademicki. Trwa nabór studentów.

Nasz program kierujemy do młodzieży w wieku studenckim, która chce nie tylko uczestniczyć w kulturze, ale również aktywnie ją tworzyć i upowszechniać. Współzałożyciel naszego Uniwersytetu Jacek Kuroń mówił, że *kultura odpowiada na pytanie jak żyć i w takim stopniu w jakim na to pytanie udziela odpowiedzi - buduje życie, jeśli nie udziela - to je dezintegruje*.

Ideą Teremisek jest myśl, że skoro każdy człowiek musi odpowiedzieć sobie na pytanie jak żyć, to każdy musi być twórczy oraz mieć wiedzę, a także osadzenie kulturowe i społeczne, które mu w poszukiwaniu tej odpowiedzi pomoże. Dla zespołu tworzącego Uniwersytet Powszechny w Teremiskach jest to konstatacja o znaczeniu zasadniczym, to ona wyznacza nasze cele i zadania w miejscach, gdzie pracujemy.

Dwadzieścia lat temu pokolenie waszych/naszych rodziców zajęło się przeszczepianiem na polski grunt zachodniego modelu społeczeństwa obywatelskiego, demokracji medialnej i gospodarki neoliberalnej (w tym ostatnim wzięł udział również Jacek Kuroń). Konieczna jest nie tylko głęboka refleksja nad tym, jak to funkcjonuje, ale również podjęcie działań nastawionych na ratowanie, zamierających w tych warunkach, autonomicznych organizacji społecznych, ratowanie przestrzeni wspólnej, państwa prawa, budowę społeczeństwa obywateli, budowę demokracji przedstawicielskiej, uspołecznionej. To bardzo trudne

zadanie i niestety, nie wiemy jak je wykonać, ale będziemy się tego wspólnie uczyć studiując literaturę, rozmawiając z ludźmi nauki, kultury, praktycznego działania oraz działając w dwu obszarach: gminy wiejskiej na Podlasiu i osiedla miejskiego na warszawskim Żoliborzu lokując oba te miejsca w kontekście problemów całego kraju i świata. Program *Szkoły działania* Uniwersytetu Powszechnego im. Jana Józefa Lipskiego w Teremiskach jest programem, który łączy myślenie z działaniem.

Uniwersytet Powszechny w Teremiskach prowadzony jest przez Fundację Edukacyjną Jacka Kuronia. Rok akademicki trwa od lutego 2010 do lutego 2011. Zajęcia odbywają się w siedzibie Fundacji w Warszawie oraz na Uniwersytecie Powszechnym w Teremiskach. Raz w miesiącu odbywa się dwudniowa sesja w Warszawie (4 godziny w piątek wieczorem i cała sobota) poświęcona konwersatoriom, fakultetom i wykładom, terminy ćwiczeń ustalamy indywidualnie z każdą studentką/studentem. Osoby z poza Warszawy zapraszamy na nocleg w siedzibie Uniwersytetu zarówno w Warszawie jak i w Teremiskach.

Studia na Uniwersytecie Powszechnym są bezpłatne. Uniwersytet jest dla osób niepalących.

Osoby zainteresowane prosimy o kontakt z Danutą Kuroń (danuta.kuron@teremiski.edu.pl)

Program Szkoły działania w 2010 roku:

Wykłady: O tym, jakich wykładowców poprosimy o wykład i jakie będą tematy wykładów zdecydujemy wspólnie. Będziemy zapraszać profesorów, specjalistów, artystów, świadków historii, polityków, teoretyków i praktyków, których wiedza będzie ważna w związku z naszym działaniem bądź myśleniem.

Konwersatorium: Myśli o programie działania. *Uczymy się po to aby zmieniać świat, a nie po to aby się do niego przystosowywać* - to jedno z najważniejszych zdań z pedagogiki Jacka Kuronia. Sądzymy, że zarówno doświadczenie życia Jacka, jak i dorobek jego twórczości są dobrą podstawą do przemyślenia naszego miejsca w świecie i zadań, które przed nami stoją, tym bardziej, że Jacek zajmował się analizą współczesności, myślał w kategoriach zmiany i rozwoju w perspektywie kilkudziesięcioletniej. Osia konwersatorium będzie problematyka ruchów społecznych i opozycji demokratycznej z punktu widzenia współczesności. Proponujemy dyskusję z opisem aktywnej demokracji w zaprezentowanym przez zespół Krytyki Politycznej *Przewodniku lewicy*. Drugą, bardzo istotną osobą, której życie i twórczość będziemy analizować będzie Jan Józef Lipski, kolejnym ważnym myślicielem - rektor Uniwersytetu w Teremiskach, prof. Zygmunt Bauman.

Ćwiczenia: Ćwiczeniami, w których uczestniczy każdy student są ćwiczenia opisane w punkcie 5. Każdy wybiera też jedno z pozostałych jako ćwiczenie podstawowe. Każdy będzie mógł również doraźnie uczestniczyć we wszystkich pozostałych.

1. **Program sołecki w Teremiskach.** Za rok wybory samorządowe. Uniwersytet w Teremiskach istnieje od roku 2000, w zbliżających się wyborach do rady sołeckiej weźmiemy udział jako aktywny podmiot, przygotowując wspólnie z mieszkańcami wsi program opisujący bariery rozwojowe a także kreślący wizję rozwoju i modernizacji wsi puszcząskich. Ćwiczenia te związane będą z wyjazdami do Teremisek, dadzą możliwość udziału w działaniach lokalnych i regionalnych, poznaniu problematyki życia wsi na pograniczu kulturowym, w oddaleniu od instytucji kultury i rynku pracy, wykluczonej komunikacyjnie. Zajęcia odwoływać się będą do pracy Uniwersytetu oraz Fundacji w poprzednich latach.

2. **Świetlica w sieci.** Zajęcia mają na celu rozwój, integrację oraz otwarcie na świat dzieci i młodzieży z tzw. ściany wschodniej, wymianę doświadczeń między pokoleniem dzieci - starszej młodzieży, rodziców, wnuków i dziadków, animowanie ich twórczych działań, dzielenie się wiedzą, kulturą, historią, tradycją, myślą, pieśniami, czasem. Zajęcia prowadzić będzie Paulina Macianis, studentka pierwszego rocznika *Szkoły działania* Uniwersytetu w Teremiskach, studentka animacji kulturalnej na Wydziale Pedagogiki Uniwersytetu Warszawskiego, uczestniczka drugiej edycji *Kronik sejneńskich*. Wspierać ją będzie zespół Uniwersytetu w Teremiskach, Bożena Szroeder z Ośrodka „Pogranicze - sztuk, kultur, narodów” z Sejn, Stowarzyszenie na rzecz dzieci i młodzieży uczących się języka białoruskiego „Abjadnańnie Baćkou” oraz Asta Pieczulis z Litewskiego Domu Kultury w Puńsku.

3. **Warsztat animatora zmiany.** Andrzej Wajda (GW 26-27.09.2009) i Agnieszka Holland zapowiedzieli zorganizowanie w tym roku kongresu kultury niezależnej. Uniwersytet Powszechny w Teremiskach jest nieformalną instytucją kultury, której zadaniem jest, między innymi, upowszechnianie kultury i kształtowanie wzorów uczestnictwa w kulturze w miejscach, gdzie ciągłość kontaktu z kulturą została przerwana. Naszym zadaniem będzie przygotowanie ekspertyzy z Podlasia (opis działania teatru na wsi, opis działania instytucji kulturotwórczej na wsi, opis programu edukacji kulturowej dla młodzieży wiejskiej, opis możliwości uczestniczenia w kulturze mieszkańców jednego z powiatów ściany wschodniej).

4. **Budowa społeczeństwa obywateli w miejskim osiedlu** będącym w programie rewitalizacji. Te ćwiczenia uzależnione są od tego czy Fundacji Edukacyjnej Jacka Kuronia uda się zdobyć pieniądze tak aby możliwe było uruchomienie klubu mieszkańców będącego przestrzenią spotkań zarówno dorosłych jak i dzieci i młodzieży. Osią działania będzie organizowanie się wspólnoty lokalnej do założenia centralnego ogrzewania. Zajęcia te są kontynuacją prowadzonego od dwóch lat przez Fundację programu żoliborskiego o nazwie *Budowa przestrzeni wspólnej*. Jeśli się uda będzie to fragment procesu powstawania Uniwersytetu Powszechnego im. Jacka Kuronia na Żoliborzu.

5. **Funkcjonowanie autonomicznej organizacji społecznej** - praktyczna nauka prowadzenia organizacji na przykładzie realnego funkcjonowania Fundacji Edukacyjnej Jacka Kuronia: statut, rejestracja, kontekst prawny, dokumenty prawne, umowy, rachunkowość, budżet, zarządzanie finansami, zatrudnienie, współpraca z osobami i instytucjami, sprawozdania, rozliczenia, finansowanie organizacji, finansowanie działań, archiwizacja, pułapki i zagrożenia.

Fakultety:

1. **Retoryka i argumentacja.** Zajęcia polegają przede wszystkim na ćwiczeniach poprzedzonych krótkim wykładem. Dla osób chcących działać umiejętność formułowania myśli tak, aby przekazać istotę rzeczy i być zrozumianym, a także umiejętność słuchania tak, aby zrozumieć osobę mówiącą, mają zasadnicze znaczenie. Zajęcia prowadzić będzie Paweł Gałkowski z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu.

2. **Wspólne śpiewanie** jest tradycją przejętą po uniwersytetach ludowych, walterowcach oraz tych wszystkich, którzy tak jak my uważają, że dzielenie się pieśnią jest jednym z atrybutów przyjaźni, chęci poznania się, obdarowania, wzajemnego słuchania, zrozumienia, przekazywania kultury. Na Uniwersytecie w Teremiskach śpiewamy pieśni polskie, białoruskie, żydowskie, litewskie, ukraińskie, bułgarskie. Zajęcia prowadzi Elżbieta Rojek, aktorka, choreografka i reżyserka a także pedagog, która wyszła z Teatru Gardzienice i Zespołu Orkiestra Św. Mikołaja, obecnie członkini Stowarzyszenia

Teatralnego Chorea, animator działań teatralnych w środowisku dzieci uchodźców czeczeńskich.

Obóz badawczy: W drugiej połowie września w Teremiskach odbędzie się obóz badawczy. Temat badań jest otwarty, sformułujemy go wspólnie, w zależności od rozwoju naszego działania i pytań, które się pojawią w związku z nim.

Zespół Uniwersytetu Powszechnego im. Jana Józefa Lipskiego w Teremiskach i
Fundacji Edukacyjnej Jacka Kuronia:
Danuta Kuroń, Katarzyna Winiarska, Katarzyna Górniak, Paweł Winiarski